

Vroegmoderne tijd

bron 1

In 1593 beschrijft de Engelsman Fynes Moryson het huis van de Deense sterrenkundige Tycho Brahe:

Op de wanden van dit kleine huis waren portretten van alle beroemde astronomen geschilderd, voorzien van bijpassende teksten: "God groet de helden. Gegroet oude Timocharis¹⁾, die het vóór anderen heeft gedurfd om de uithoeken van de hemel te bestuderen. Ook jij Hipparchus¹⁾, die gemeten heeft wat de banen van de zon en de maan zijn en alle sterren aan de hemel." (...) Op de beste plaats had deze heer Tycho Brahe zijn eigen portret laten aanbrengen, met de volgende tekst: "Met het oude en met mijn eigen onderzoek heb ik de plek van de sterren bepaald. Laat het nageslacht mijn werk maar beoordelen."

noot 1 Timocharis en Hipparchus zijn Griekse astronomen die leefden in de derde en tweede eeuw voor Christus.

bron 2

Bij aankomst in Amerika in 1620 stellen kolonisten een overeenkomst op. In dit *Mayflower Compact* staat:

In de naam van God, Amen. Wij, die dit document hebben ondertekend, zijn de trouwe onderdanen van onze ontzagwekkende soevereine heer, koning Jacobus¹⁾ (...). Na een reis te hebben ondernomen om de eerste kolonie te stichten in de noordelijke delen van Virginia, voor de glorie van God, de bevordering van het christelijk geloof en de eer van onze koning en ons land, verbinden en verenigen we onszelf tot een burgerlijk politiek lichaam met deze overeenkomst. (...) voor onze betere organisatie en behoud (...). Op grond hiervan stellen wij van tijd tot tijd rechtvaardige wetten, verordeningen, aktes, grondregels en ambten op, die wij het meest geschikt achten voor het algemene welzijn van de kolonie, waaraan wij alle gepaste onderwerping en gehoorzaamheid beloven.

noot 1 Dit is Jacobus I, de Engelse koning.

bron 3

In september 1622 stuurt de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) twee schepen naar de pas ontdekte kust van Australië met de instructie:

Ga op verschillende plekken aan land en onderzoek de kust grondig om vast te stellen of het wel of niet bewoond is, hoe het land eruit ziet en onderzoek de bevolking, hun steden en dorpen. Hoe hun rijken zijn verdeeld, hun godsdienst en hun politiek, hun oorlogen, hun rivieren, de vorm van hun schepen, hun visgronden, hun werkplaatsen en ambachten. (...) Aan al deze wetenswaardigheden en verder alles wat de moeite waard is, moet je aandacht schenken, en die zorgvuldig opnemen in het logboek van de reis.

bron 4

In 1778 publiceert Pieter 't Hoen het boek *Nieuwe proeve van kleine gedichten voor kinderen* met daarin deze afbeelding:

Toelichting:

De prent hoort bij een gedicht waarin Piet tegen zijn vader zegt dat hij niet langer naar school wil. De prent toont het moment dat Piets vader hem armoedige kleren geeft en zegt dat als Piet lui wil zijn, hij dan maar een bedelaar moet worden. Piet krijgt daarna spijt en wil toch weer naar school.